

Udskriftsdato: 23. december 2025

VEJ nr 10867 af 12/10/2015 (Historisk)

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter

Ministerium: Erhvervsministeriet

Journalnummer: Erhvervs- og Vækstmin.,
Finanstilsynet, j.nr. 123-0012

Senere ændringer til forskriften

BEK nr 1321 af 25/11/2015 - VEJ nr 10206 af 07/12/2017

Vejledning om risikostyring på likviditetsområdet for penge- og realkreditinstitutter

Introduktion

Indfasning af LCR-kravet og udfasning af nugældende danske likviditetskrav i 2015-2018.

Del 1: Vurdering af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet

A: Hvad er likviditetsrisiko

B: Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet

C: Typiske kendetegn for simple og komplekse pengeinstitutter

D: Typiske kendetegn for komplekse realkreditinstitutter

Del 2: Operationelle krav til instituttets likviditetsrisikostyring

E: Likviditetspolitikken

F: Governance

G: Likviditetsstresstest

H: Fundingplan

I: Beredskabsplan

J: Aktivbehæftelse

K: Forretningsgange

Bilag 1: LCR-kravets udformning og opmærksomhedspunkter ved LCR-indberetning

Introduktion

Denne vejledning er rettet mod penge- og realkreditinstitutternes risikostyring på likviditetsområdet. Traditionelt har likviditetstilsynet fokuseret på pengeinstitutterne, men da både penge- og realkreditinstitutter med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber (CRR) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 om adgang til at udøve virksomhed som kreditinstitut og om tilsyn med kreditinstitutter og investeringsselskaber (CRD IV) omfattes af samme regulering på likviditetsområdet med bl.a. LCR-likviditetskravet, er denne vejledning rettet mod både penge- og realkreditinstitutterne. Realkreditinstitutter vil dog kunne se bort fra de emner, der ikke er relevante for institutterne som følge af forretningsmodellen. Eksempelvis vil det ikke være relevant for realkreditinstitutter at analysere på indlånsvariable.

Vejledningen er baseret på de kvantitative lovkrav for kreditinstitutters likviditet i CRR, Kommissionens delegerede forordning (EU) 2015/61 af 10. oktober 2014 om supplerende regler til forordning (EU) nr. 575/2013 for så vidt angår likviditetsdækningskrav for kreditinstitutter (herefter benævnt LCR-forordningen), §§ 152 og 153 i lov om finansiel virksomhed, de likviditetsrelaterede pejlemærker i tilsynsdiaman-

terne for henholdsvis pengeinstitutter og realkreditinstitutter og kravene i bekendtgørelse nr. 1289 af 9. december 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., herunder især kravene i bilag 4 om likviditetsrisici.

Kravene i bilag 4 i ovennævnte bekendtgørelse har fået en mere principbaseret udformning end tidligere for at sikre, at der i de enkelte institutter fokuseres på instituttets faktiske likviditetsrisici og eksponeringer, fremfor en tjekliste som alle virksomheder skal igennem uanset likviditetsrisikoomfang. Dette udmøntes bl.a. i proportionalitetsprincippet i bilag 4, punkt 2, der udover at relatere til instituttets størrelse og kompleksitet generelt, som det generelle proportionalitetsprincip i § 2 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., også relaterer til instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risici. Denne vejledning forklarer hvilke kriterier, Finanstilsynet lægger til grund for vurderingen af, om et institut er likviditetsmæssigt komplekst eller ej og giver eksempler på, hvordan proportionalitetsprincippet kan anvendes i praksis.

Institutterne skal vurdere, om der er andre forhold end de i vejledningen nævnte, som instituttet skal tage højde for ved tilrettelæggelsen af risikostyringen på likviditetsområdet.

Vejledningen er inddelt i 2 hovedafsnit. I vejledningens første del introduceres likviditetsrisiko kort. Herefter præsenteres en række nøgletal, der indgår i Finanstilsynets vurdering af, om et institut er likviditetsmæssigt komplekst eller ej, og om instituttet har høj eller lav likviditetsrisiko. Der vises også nogle eksempler på institutter med en likviditetsmæssig simpel henholdsvis kompleks struktur.

I den anden del af vejledningen vil det blive beskrevet, hvordan de operationelle krav til likviditetsrisikostyringen i bilag 4 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. kan kombineres med vurderingen af likviditetsmæssig kompleksitet og risiko. Generelt gælder det, at Finanstilsynet stiller flere krav til risikostyringen på likviditetsområdet til institutter med en kompleks likviditetsprofil og høj likviditetsrisiko end til institutter med en simpel likviditetsprofil og lav likviditetsrisiko.

For realkreditinstitutter der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, vil nogle af indikatorerne nævnt i denne vejledning ikke være relevante, og instituttet kan se bort fra dem ved vurderingen af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risiko.

Indfasning af LCR-kravet og udfasning af nugældende danske likviditetskrav i 2015-2018.

Indfasning af LCR-kravet og delvis udfasning af §§ 152 og 153 i lov om finansiel virksomhed

LCR-kravet er defineret i LCR-forordningen. I henhold til såvel LCR-forordningen som reglerne i CRR, indfases LCR-kravet fra 1. oktober 2015. Kravet indfases gradvist med 60 pct. 1. oktober 2015, 70 pct. 1. januar 2016, 80 pct. 1. januar 2017 og 100 pct. 1. januar 2018. For systemisk vigtige institutter (SIFI'er) gælder en opfyldelse af LCR-kravet på 100 pct. allerede fra 1. oktober 2015.

Likviditetskravene i medfør af § 152, stk. 1-3, og § 153, stk. 1-2, i lov om finansiel virksomhed forventes udfaset pr. 31. december 2016 (omtales i det følgende som undtagelse fra kravene i §§ 152 og 153 i lov om finansiel virksomhed). Det vil sige, at likviditetskravene om § 152 overdækning for pengeinstitutter og placeringskravet for realkreditinstitutter i likvide aktiver svarende til 60 pct. af realkreditinstituttets basiskapital vil blive udfaset¹. Lovprocessen med ændring af lov om finansiel virksomhed er igangsat og ventes vedtaget inden udgangen af 2015.

Fra 1. oktober 2015 og indtil 31. december 2016 vil pengeinstitutterne således være underlagt to overlappende likviditetsdækningskrav, § 152-kravet og LCR-kravet. Det er Finanstilsynets forventning, at institutterne bibeholder den nuværende risikostyring på likviditetsområdet baseret på § 152-kravet indtil udgangen af 2016, og at institutterne samtidigt tilpasser risikostyringen til LCR-kravet. Ved overgangen til LCR-kravet skal institutterne sikre sig, at risikostyringen på likviditetsområdet opretholdes på minimum samme niveau som den hidtidige risikostyring på likviditetsområdet.

Institutterne skal være opmærksomme på, at muligheden for at fastsætte likviditetskrav i medfør af § 152, stk. 4, og § 153, stk. 3, i lov om finansiel virksomhed bibeholdes, idet disse bestemmelser implementerer artikel 105 i CRD IV. Finanstilsynet kan derfor fortsat fastsætte yderligere specifikke likviditetskrav til individuelle penge- og realkreditinstitutter eller til en gruppe af penge- og realkreditinstitutter.

Undtagelsesmulighed fra §§ 152 og 153 i perioden 1. oktober 2015-31. december 2016

Et institut kan søge om at blive undtaget fra kravene i §§ 152 og 153 i lov om finansiel virksomhed i perioden 1. oktober 2015 til 31. december 2016, såfremt instituttet beviseligt kan opfylde kravet om at holde en LCR på mindst 100 pct. Undtagelse fra kravene i §§ 152 og 153 i lov om finansiel virksomhed sker efter ansøgning til Finanstilsynet og en ny bekendtgørelse herom vil blive udstedt i 2. halvår 2015. Herefter kan institutter, der måtte ønske det, søge om undtagelse.

Institutter, der påtænker at søge om undtagelse fra de nugældende danske likviditetskrav, bør kontakte Finanstilsynet, inden ansøgningen indsendes. Baggrunden herfor er, at den nye bekendtgørelse indeholder en række krav til den dokumentation, institutterne skal vedlægge ansøgningen. Institutterne skal være opmærksomme på, at Finanstilsynet både forventer en række detaljerede oplysninger om instituttets specifikke LCR-opgørelse og oplysninger om, hvordan instituttet har tilpasset sin risikostyring til LCR-kravet. Et institut kan altså ikke søge om undtagelse, hvis det alene kan holde LCR-kravet på mindst 100 pct., men ikke har tilpasset politikker, forretningsgange, intern rapportering mv. til LCR-kravet.

Institutter, der ikke ønsker undtagelse fra kravene i §§ 152 og 153-kravene før udgangen af 2016, skal blot fortsætte deres nuværende interne og eksterne rapportering om §§ 152 og 153 og den interne tilpasning til LCR-kravet.

Finanstilsynet vil som led i såvel den løbende overvågning ud fra bl.a. rapporteringer og som led i inspektioner fortsat have fokus på alle institutters tilpasning af risikostyringen til LCR-kravet.

Del 1: Vurdering af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og risiko

A. Hvad er likviditetsrisiko?

En central del af pengeinstitutters virksomhed er at omdanne indlån eller anden finansiering med typisk kort tidshorisont til udlån med typisk længere tidshorisont. Denne løbetidstransformation er en grundlæggende del af pengeinstituttets kerneforretning, men gør samtidig institutterne særligt sårbare over for likviditetsrisici. Også realkreditinstitutter udfører en sådan løbetidstransformation, i det omfang tidshorisonten for deres udlånsmasse er længere end løbetiden af de udstedte realkreditobligationer.

Der kan generelt sondres mellem likviditetsrisiko og fundingrisiko. Den Europæiske Bankmyndighed (EBA) beskriver disse to risici som følgende:

- Likviditetsrisiko er overordnet risikoen for, at instituttet ikke kan imødekomme sine finansielle forpligtelser, når de forfalder på kort eller mellemlangt sigt.
- Fundingrisiko er overordnet risikoen for at instituttet ikke kan imødekomme sine forpligtelser – både forventede og uventede fremtidige pengestrømme – uden store stigninger i instituttets finansieringsomkostninger eller påvirkning af instituttets daglige virke eller finansielle position.

I virkeligheden er det ikke så ligetil at skelne disse risici helt fra hinanden. I det følgende omfatter betegnelsen likviditetsrisiko både likviditets- og fundingrisiko.

Likviditetsrisici kan materialisere sig ved forskellige hændelser – både markedsrelaterede og institutspecifikke. Typiske hændelser er bl.a.:

- Bankrun, hvor kunderne trækker indlån, der ikke er dækket af indskydergarantiordningen, ud af et pengeinstitut.
- Adgang til markedsbaseret finansiering forsvinder.
- Værdien af instituttets likvide aktiver – likviditetsbuffer – falder.
- Store uventede likviditetstræk (f.eks. træk på afgivne kredit- og likviditetsfaciliteter).

B. Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet og risikoniveau

Finanstilsynets krav til institutternes risikostyring på likviditetsområdet afspejler institutternes likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau. Dette afsnit beskriver de indikatorer, et institut kan overveje ved vurderingen af dets likviditetsmæssige kompleksitet. Hvilke indikatorer, et institut bør overveje, afhænger både af instituttets individuelle risikoprofil og af den aktuelle markedssituation.

Det er nødvendigt at kigge på flere forskellige indikatorer, når man skal vurdere et instituts likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau. Man skal både kigge på det aktuelle niveau for indikatorerne, udviklingen i indikatorerne over tid og volatiliteten i indikatorerne over tid for at kunne vurdere stabiliteten i instituttets likviditetsposition.

Finanstilsynet forventer, at institutterne kigger på de indikatorer, der er relevante i forhold til instituttets situation, herunder også andre variable end de i denne vejledning nævnte. For realkreditinstitutter vil det ikke være relevant at opgøre alle indikatorerne nævnt nedenfor. I afsnit C og D er der eksempler på profiler for både penge- og realkreditinstitutter med forskellig likviditetsmæssig kompleksitet og risikoniveau.

Finanstilsynet har ikke angivet konkrete grænseværdier for de enkelte indikatorer, da institutterne selv har en forpligtelse til at vurdere, om instituttets likviditetsforhold er simple eller komplekse.

Indikatorer, som følge af lovkrav og pejlemærker i tilsynsdiamanten

Finanstilsynets vurdering af et instituts likviditetsmæssige kompleksitet og risikoniveau tager for pengeinstitutter afsæt i instituttets overholdelse af lovkrav vedrørende likviditetsoverdækning og pejlemærkerne vedrørende overskydende likviditetsoverdækning og stabil finansiering i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter. For realkreditinstitutter vil størrelsen af instituttets likviditetsbeholdning og overholdelsen af de likviditets- og funding-relaterede pejlemærker i tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter danne basis for vurderingen.

Fra 1. oktober 2015 indføres LCR-kravet. SIFI-institutter skal have en LCR på mindst 100 pct. fra 1. oktober 2015, mens ikke-SIFI-institutter vil indføre LCR efter bestemmelserne herom i CRR og LCR-forordningen, dvs. med 60 pct. fra 1. oktober 2015, 70 pct. fra 1. januar 2016, 80 pct. fra 1. januar

2017 og 100 pct. fra 1. januar 2018. Ifølge bestemmelserne i CRR skal institutterne fra 2016 også leve op til krav om tilstrækkelig stabil finansiering og efterfølgende muligvis det såkaldte Net Stable Funding Ratio, NSFR, krav.

Indtil den nye europæiske likviditetsregulering er indfaset fuldt ud, vil Finanstilsynet følge institutternes tilpasning til den nye regulering både på inspektioner og ved løbende overvågning bl.a. via indberetninger fra institutterne. Alle institutter er i henhold til Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 680/2014 af 16. april 2014 om gennemførelsesmæssige tekniske standarder for institutters indberetning med henblik på tilsyn i medfør af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 forpligtede til at indsende information om likviditetsdækningskomponenter på månedlig basis (herefter LCR-indberetning) og indberette data herom til Finanstilsynet via de fælles europæiske indberetningsskemaer COREP (COmmon REPorting), mens der skal ske kvartalsvis indberetning af data for stabil finansiering.

Andre indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet

De nuværende og kommende lovkrav og tilsynsdiamantens pejlemærker for likviditet og funding kan ikke stå alene ved vurderingen af et instituts risikoniveau og kompleksitet. I tabel 1 vises en række øvrige indikatorer, der kan indgå i vurderingen.

Tabel 1: Indikatorer for likviditetsmæssig kompleksitet

Indikator	Effekt på likviditetsmæssig kompleksitet
Andre indikatorer	
Indlånsoverskud/ indlånsunderskud	Indlånsoverskud mindsker instituttets samlede likviditetsrisikoniveau og den likviditetsmæssige kompleksitet. Indlånsunderskud øger kompleksiteten
Sammensætning af indlånsportefølje	Hvis en eller flere af flg. karakteristika er gældende for instituttet er den likviditetsmæssige kompleksitet øget: - Der er få, men store indlån fra privatpersoner eller ikke-finansielle virksomheder. - Der er betydelige indlån fra andre finansielle virksomheder. - Lille andel af indlån, der er dækket af indskydergarantifonden. - Aggressiv prissætning af indlån i forhold til konkurrenterne.
Markedsbaseret funding	Hvis et institut har markedsbaseret funding, så er kompleksiteten øget.

Positiv likviditetsoverdækning i flere måneder frem i et likviditetsstressscenario	Likviditetsoverdækningen bør være positiv i flere måneder frem i tid i et stressscenario. Hvis likviditetsoverdækningen bliver negativ efter få måneder i et stressscenario, er den likviditetsmæssige kompleksitet øget. Mange pengeinstitutter baserer deres likviditetsstresstest på § 152-kravet i lov om finansiel virksomhed. Fremadrettet forventes likviditetsstresstest baseret på LCR-kravet.
Afhængighed af centralbank finansiering*	Hvis et institut anvender Nationalbankens eller ECB's ekstraordinære likviditetsfaciliteter, har instituttet en refinansieringsrisiko, når den ekstraordinære centralbank facilitet udløber og kompleksiteten er øget.
Kompleks fundingstruktur	Hvis en eller flere af flg. karakteristika er gældende for instituttet er den likviditetsmæssige kompleksitet øget: - Signifikante eksponeringer i andre valutaer end DKK. - Stor andel af finansiering, der forfalder indenfor 1-2 år, giver en betydelig refinansieringsrisiko. - Mange forskellige typer af udstedelser.
Behæftelse af aktiver	Såfremt instituttet har behæftet aktiver (f.eks. via centralbank finansiering, repo aktiviteter, covered bonds udstedelser og derivat aktiviteter) vil den likviditetsmæssige kompleksitet være øget.
Instituttets størrelse i forhold til resten af sektoren	Jo større et institut er i forhold til sektoren, desto mere kompleks likviditetsmæssig profil vil et institut typisk have. Finanstilsynet opgør størrelse ud fra instituttets balance. Data for hele sektoren offentliggøres 2 gange årligt af Finanstilsynet.
Systemisk relevant	Et institut, der indgår i en koncern, der er udpeget som systemisk vigtig i Danmark, er et likviditetsmæssigt komplekst institut.
Indikatorer som følge af lovkrav og tilsynsdiamant for penge- og realkreditinstitutter	
Likviditetsoverdækning i henhold til § 152 i lov om finansiel virksomhed og LCR-kravet	§ 152 likviditetsoverdækning større end 0 pct. (lovkrav) og større end 50 pct. (pejlemærke for likviditet i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter). Jo mindre § 152 likviditetsoverdækningen er, jo højere vil likviditetsrisikoniveauet alt andet lige være.

	Hvis et institut har et højt LCR-niveau og samtidigt har stabile netto betalingsudstrømninger (nævneren i LCR-kravet) over tid, så trækker dette i retning af mindsket likviditetsmæssig kompleksitet. Det mindsker også kompleksiteten, hvis et institut opfylder LCR-kravet fuldt ud med en LCR på mindst 100 pct., før kravet implementeres fuldt ud i Danmark. Jo mere svingende LCR-niveauet er, eller jo mere volatile netto betalingsudstrømningerne er over tid, desto mere komplekst vil instituttet være.
Funding ratio for pengeinstitutter	Finanstilsynet stiller i tilsynsdiamanten for pengeinstitutter krav om, at funding ratioen skal være mindre end 100 pct. Hvis funding ratioen er tæt på 100 pct. eller over, er likviditetsrisikoniveauet forhøjet.
Kort funding for realkreditinstitutter	Finanstilsynet stiller i tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter krav om, at lån med kort funding begrænses. Pejlemærket går ud på, at andelen af udlån, som refinansieres, skal være mindre end 12,5 pct. pr. kvartal og mindre end 25 pct. årligt af den samlede udlånsportefølje. Jo større en andel af realkreditinstitutternes udlån, som skal refinansieres løbende, jo større er refinansieringsrisikoen, og jo mere likviditetsmæssigt komplekst er instituttet.
Stabil finansiering/NSFR**	I henhold til artikel 413 i CRR skal institutterne sikre sig, at langsigtede forpligtelser er tilstrækkeligt dækket med forskellige instrumenter til stabil finansiering under både normale omstændigheder og i stresssituationer. Det er ikke afklaret, om kravet om stabil finansiering bliver udbygget med et egentligt NSFR-krav fra 2018. Det mindsker kompleksiteten, hvis instituttet har en stabil finansieringsstruktur og opfylder artikel 413 i CRR (og et evt. NSFR-krav)

Anm. Vigtigheden af hver enkelt indikator i tabellen kan variere blandt institutterne afhængig af institutternes risikoprofil. Det er således ikke muligt at angive en decideret prioritering af eller grænseværdi for indikatorerne eller angive, hvor mange indikatorer, der skal være gældende for et institut for, at instituttet er likviditetsmæssigt komplekst. Kun ét af pejlemærkerne i tilsynsdiamanten for realkreditinstitutter² er taget med i tabellen. *) Et eksempel på ekstraordinær centralbank finansiering i Danmark er Nationalbankens 3-årige udlånsfacilitet, der blev udbudt til institutterne to gange i 2012 som følge af begrænset adgang til markedsfinansiering. De ekstraordinære centralbank-faciliteter adskiller sig fra Nationalbankens ordinære likviditetsfaciliteter såsom indskud på foliokonto og Nationalbankens ugentlige og månedlige markedsoperationer. **) Tilpasning af funding-strukturen i et institut sker typisk over en længere periode. Generelt er det mere krævende at ændre på funding-strukturen (i NSFR) end på likviditetsbufferen (i LCR), da det kan være nødvendigt at ændre på både likviditetsgraden af instituttets aktiver på den ene side og stabiliteten af instituttets passiver på den anden side.

C. Typiske kendetegn for simple og komplekse pengeinstitutter

Som beskrevet i afsnit B er det nødvendigt at se på flere forskellige indikatorer (herunder aktuelt niveau, udvikling over tid og volatilitet i disse indikatorer) for at vurdere instituttets likviditetsmæssige kompleksitet.

Som en hjælp til institutternes individuelle vurdering af deres likviditetsmæssige kompleksitet, beskrives i det følgende nogle udvalgte profiler på likviditetsmæssigt simple henholdsvis komplekse institutter. Der er også givet eksempler på institutter, der har en øget likviditetsmæssig kompleksitet (dvs. institutter som hverken er simple eller komplekse).

Finanstilsynet forventer, at institutterne som minimum forholder sig til indikatorerne vist i tabel 1 og vurderer disse indikatorer enkeltvis, når instituttet træffer beslutning om dets likviditetsmæssige kompleksitet og de deraf afledte risikostyringsmæssige behov.

Eksempel: Likviditetsmæssigt simpelt pengeinstitut med lav likviditetsrisiko

Et typisk likviditetsmæssigt simpelt pengeinstitut vil være finansieret næsten udelukkende ved almindelige indlån fra private og ikke-finansielle erhverv. Der kan være en mindre eksponering mod andre kreditinstitutter og Nationalbanken i forbindelse med den daglige likviditetsstyring, men instituttets langsigtede finansiering afhænger ikke heraf. Dette gælder både for sikret og usikret finansiering fra finansielle institutter. Instituttet har et solidt indlånsoverskud og en meget høj likviditetsoverdækning, opgjort ved § 152-kravet og LCR-kravet, både aktuelt og over en lang årrække. Instituttet har indlån fra privatpersoner og virksomheder, men har ikke store indlån fra enkelte kunder. Instituttet har ingen markedsfinansiering, og dets størrelse er begrænset i forhold til sektoren som helhed, ligesom instituttet ikke er systemisk relevant.

Eksempler på pengeinstitutter med øget likviditetsmæssig kompleksitet

Institutter, der hverken er likviditetsmæssigt simple eller komplekse, har en øget likviditetsmæssig kompleksitet. Eksempelvis vil et pengeinstituts likviditetsmæssige kompleksitetsgrad stige, hvis likviditetsoverdækningen har været meget svingende i løbet af de seneste 1-2 år, eller hvis en stor andel af instituttets funding forfalder og skal refinansieres indenfor et år.

Her er nogle eksempler på institutter, der kan have øget likviditetsmæssig kompleksitet:

- Et pengeinstitut i gruppe 1 eller 2.
- Et pengeinstitut i gruppe 3 eller 4, som har indlånsoverskud, men med stor afhængighed af enkelte store indlån fra ikke-finansielle virksomheder og med likviditetsoverdækning af mere moderat grad men stadig over tilsynsdiamantens niveau.
- Et mindre pengeinstitut med en solid og stabil likviditetsoverdækning, der hovedsageligt har indlån fra private og ikke-finansielle erhverv, men som har bevæget sig ud i mere avancerede fundingkilder end instituttet hidtil har haft, f.eks. funding i anden valuta end DKK eller via nye markeder såsom lån i tyske Landesbanker.
- Et mindre pengeinstitut med en stor andel af aktivbehæftelse i forhold til instituttets størrelse.

Eksempler på likviditetsmæssigt komplekse og/eller risikofyldte pengeinstitutter

For institutter med en høj grad af likviditetsmæssig kompleksitet og/eller risiko er et af hovedkarakteristikaene, at instituttet i vid udstrækning benytter sig af markedsbaseret finansiering, f.eks. i form af

løbende obligationsudstedelser i et EMTN program³ eller lignende, tilstedeværelse i CP⁴ -markeder, afhængighed af interbank-finansiering, obligationsudstedelse mv. Instituttet kan have stillet kredit- og likviditetsfaciliteter til rådighed for kunder og have derivatpositioner gennem f.eks. sikkerhedsaftaler⁵ mv. Kort løbetid og lav stabilitetsgrad af instituttets finansiering er også medvirkende til, at institutter vil blive klassificeret som likviditetsmæssigt komplekse og risikofyldte. Ligeledes vil institutter med finansiering i forskellige valutaer, stor tilstedeværelse i det sikrede interbank-marked (repo⁶), stort indlånsunderskud og lav eller svingende likviditetsoverdækning kunne klassificeres som institutter med høj likviditetsmæssig kompleksitet. Institutterne har en vis størrelse i forhold til resten af sektoren.

Et pengeinstitut behøver ikke at være systemisk relevant for at være likviditetsmæssigt komplekst.

D. Typiske kendetegn for komplekse realkreditinstitutter

Som nævnt i afsnit B er det nødvendigt at se på flere forskellige indikatorer, herunder aktuelt niveau, udvikling over tid og volatilitet i disse indikatorer, for at vurdere instituttets likviditetsmæssige kompleksitet. Finanstilsynet forventer, at realkreditinstitutterne som minimum forholder sig til de indikatorer i tabel 1, der er relevante for institutterne, og vurderer disse indikatorer enkeltvis, når instituttet træffer beslutning om dets likviditetsmæssige kompleksitet og de deraf afledte risikostyringsmæssige behov.

Helt generelt er det Finanstilsynets vurdering, at realkreditinstitutter ikke kan være likviditetsmæssigt simple. Det skyldes især to forhold. For det første har alle realkreditinstitutter – uanset størrelse – et udlånsomfang, der er væsentligt større end tilfældet er for de mindste og likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter. For det andet er realkreditinstitutter, der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, afhængige af markedsforhold. Markedsforhold har således afgørende betydning for realkreditinstitutternes løbende funding, refinansiering og løbende køb og salg af forskellige typer af realkreditobligationer mv. Finanstilsynet vurderer derfor, at realkreditinstitutterne alene i kraft af deres forretningsmodeller ikke kan være likviditetsmæssigt simple.

I det følgende beskrives derfor nogle udvalgte profiler på realkreditinstitutter, der har øget likviditetsmæssig kompleksitet, eller som er likviditetsmæssigt komplekse.

Eksempel på et realkreditinstitut med øget likviditetsmæssig kompleksitet

Et realkreditinstitut vil have øget likviditetsmæssig kompleksitet, hvis instituttet har en forholdsvis simpel fundingstruktur, herunder en begrænset refinansieringsrisiko, og instituttet ikke er systemisk relevant.

Eksempler på likviditetsmæssigt komplekse og/eller risikofyldte realkreditinstitutter

Likviditetsmæssigt komplekse realkreditinstitutter vil være kendetegnet ved en omfattende markedsaktivitet og en kompleks fundingstruktur, herunder refinansieringsrisiko. Realkreditinstitutter med en betydelig refinansieringsrisiko, herunder koncentration af refinansieringsrisikoen på udvalgte tidsperioder, er også likviditetsmæssigt komplekse, ligesom systemisk relevante institutter falder i denne kategori. Et realkreditinstitut behøver ikke at være systemisk relevant for at være likviditetsmæssigt komplekst.

Del 2: Operationelle krav til instituttets likviditetsrisikostyring

I denne del af vejledningen gennemgås de forskellige likviditetsrisikostyringselementer, der er stillet krav til i bilag 4 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Disse krav

uddybes og – så vidt muligt – operationaliseres, så det bliver mere klart, hvad Finanstilsynet forventer af likviditetsmæssigt simple henholdsvis komplekse institutter (se vejledningens del 1 for en beskrivelse af likviditetsmæssig kompleksitet). Den principbaserede formulering i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. generelt og i bilag 4 specifikt og proportionalitetsprincippet betyder, at Finanstilsynet i praksis vil stille differentierede krav til institutternes likviditetsrisikostyring og til omfanget af de forskellige elementer i risikostyringen, f.eks. likviditetsstresstests, fundingplanen og beredskabsplanen. Generelt gælder det altså, at Finanstilsynet stiller flere krav til institutter med en kompleks likviditetsprofil og høj likviditetsrisiko end til institutter med en simpel likviditetsprofil og lav likviditetsrisiko.

I det følgende beskrives nogle eksempler på differentierede krav til simple henholdsvis komplekse institutter, men der er ikke tale om en udtømmende liste. Finanstilsynet kan dermed stille andre krav til risikostyringen på likviditetsområdet end de i vejledningen nævnte eksempler ud fra en individuel og konkret vurdering af instituttets risikoprofil mv.

For realkreditinstitutter, der finansierer sig ved obligationsudstedelse efter lovgivningens bestemmelser herom, vil der i mange tilfælde være valgt en meget snæver betalingsmæssig sammenhæng mellem udlån og de bagvedliggende obligationer. I sådanne tilfælde vil dele af de specifikke krav til retningslinjer, instrukser og forretningsgange i medfør af bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. kunne opfyldes med forklarende henvisning hertil, og de primære likviditetsrisici vil stamme fra refinansiering af fundingen og eventuelle krav om supplerende sikkerhed som følge af efterfølgende lånegrænseoverskridelser. Dertil kommer, at der for realkreditinstitutter kan være andre forhold med væsentlig betydning for likviditetsstyringen, som bør indgå. Det kan f.eks. være bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 1425 om obligationsudstedelse, balanceprincip og risikostyring og regulering af refinansieringsrisiko for realkreditobligationer, særligt dækkede realkreditobligationer og særligt dækkede obligationer m.v., der er indført ved ændringer i lov om realkreditlån og realkreditobligationer m.v. og lov om finansiel virksomhed med virkning fra henholdsvis 1. april 2014 og 1. januar 2015.

Både for realkreditinstitutter og pengeinstitutter gælder, at institutterne er ansvarlige for at inddrage alle de forhold, som er relevante for risikostyringen på likviditetsområdet, uanset om forholdene er nævnt i denne vejledning eller ej.

E. Likviditetspolitikken

Finanstilsynet har valgt at beskrive likviditetspolitikken, som er ét af bestyrelsens ansvarsområder, særskilt. I afsnit F fremgår bestyrelsens øvrige opgaver og ansvarsområder.

Det er bestyrelsens opgave og ansvar at vedtage en skriftlig likviditetspolitik for instituttet. Likviditetspolitikken afspejler den risikoprofil og risikoappetit, som bestyrelsen ønsker, at instituttet skal have.

Likviditetspolitikken skal være tilpas forsigtig og sikre en forsvarlig likviditet til enhver tid og være tilpasset instituttets likviditetsmæssige kompleksitet, overordnede risikoprofil og sammensætning af forretningsområder.

Finanstilsynet lægger stor vægt på et instituts likviditetspolitik, fordi den sætter rammerne for instituttets likviditetsrisikoprofil og danner grundlag for likviditetsrisikostyringen og den dertil hørende dokumentation heraf i form af løbende rapportering, daglig likviditetsstyring, likviditetsstresstests, beredskabsplan, fundingplan mv.

Det er Finanstilsynets erfaring, at nogle institutter har en meget generel likviditetsrisikoprofil og likviditetspolitik, der i princippet kunne gælde for ethvert institut. Derfor har Finanstilsynet fokus på, at likviditetspolitikken afspejler instituttets konkrete situation og bestyrelsens aktive stillingtagen til et ønsket likviditetsrisikoniveau. Eksempelvis kan det af likviditetspolitikken fremgå, hvordan instituttet finansierer sig løbende (indlånsoverskud, forskellige former for markedsfinansiering mv.), hvordan indlånet er fordelt på anfordringskonti henholdsvis aftaleindlån, hvilke valutaer instituttet kan tage positioner i osv.

Alle enheder, der udfører aktiviteter med virkning på instituttets likviditet, bør være bekendt med likviditetspolitikken og være underlagt grænser og kontroller for likviditetsrisici. Instituttet bør sørge for løbende rapportering på disse grænser og kontroller.

I bilag 4, punkt 5 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. er der en række krav til, hvilke forhold en likviditetspolitik som minimum skal indeholde principper for. Som udgangspunkt bør alle institutters likviditetspolitik indeholde elementerne i a)-k) i det følgende:

a) *Hvordan instituttet opgør sine likviditetsrisici*

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for, hvordan instituttet definerer og kvantificerer dets likviditetsrisici. Retningslinjerne bør omfatte alle former for funding- og likviditetsrisici, som instituttet er eksponeret for.

Institutter, der alene vælger at basere definitionen af likviditetsrisici på regulatoriske krav, § 152, LCR og tilsynsdiamanternes pejlemærker, bør tillige overveje, om instituttets definition og kvantificering af likviditetsrisici bør baseres på andre indikatorer, der afspejler instituttets individuelle forhold.

b) *Instituttets finansieringsstruktur*

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for, hvordan instituttet sammensætter sin fundingprofil, så instituttet har en tilpas forsvarlig fundingprofil og et tilstrækkeligt niveau af langsigtet finansiering. Bestyrelsen skal bl.a. tage stilling til, hvilke fundingkilder, der kan anvendes, og grænser for koncentration, valutafordeling og løbetid for disse fundingkilder. Bestyrelsen skal tage højde for den budgetterede udvikling i instituttets balance, særligt udlånsvækst ved vurdering af forsvarligheden af den valgte fundingprofil og niveauet af langsigtet finansiering. Bestyrelsen skal endvidere have indblik i risiciene forbundet med instituttets fundingprofil og graden af afhængighed af løbetidstransformation.

For de mindre og mere simple institutter kan det eksempelvis være, at instituttet udelukkende ønsker at være finansieret ved indlån og derfor har en målsætning om altid at have et solidt indlånsoverskud. For de likviditetsmæssigt mere komplekse institutter, der anvender et bredere udvalg af fundingkilder, bør der være retningslinjer for alle disse fundingkilder (f.eks. retningslinjer for instituttets forfaldsprofil, brugen af kort markedsfunding eller funding i anden valuta end danske kroner).

c) *Instituttets likviditetsreserve*

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke retningslinjer for størrelsen af instituttets likviditetsreserve og sammensætningen heraf, dvs. der skal tages stilling til aktivernes egentlige likviditetsegenskab. Eksempelvis kan likviditetsreserven bestå af V pct. kontanter, X pct. centralbankindeståender, Y pct. statsobligationer og Z pct. meget likvide realkreditobligationer. Instituttets likviditetsreserve er afgørende i tilfælde af markedsstress, hvor et institut kan have brug for at skaffe likviditet indenfor en meget kort tidshorisont, og hvor adgang til normale fundingkilder kan være begrænsede.

d) *Grænser for likviditetsrisici (limits)*

Bestyrelsen skal i likviditetspolitikken udstikke grænser for instituttets likviditetsrisici for forskellige tids-horisonter, der er relevante i forhold til instituttets forretningsområder, størrelse og likviditetsmæssige kompleksitet. Grænserne skal afspejle likviditetspolitikken. Grænserne skal både være målrettet den daglige likviditetsstyring og rettet mod instituttets evne til at fortsætte dets aktiviteter under perioder med stress.

Eksempler på bestyrelsens fastsatte grænser for likviditetsrisici kan være følgende:

- Minimum X pct. § 152-overdækning og minimum Y pct. LCR under ikke-stressede markedsforhold.
- Maksimum X pct. funding ratio under ikke-stressede markedsforhold.
- Maksimum Y pct. forfald af funding indenfor 1, 3 eller 12 måneder.
- Opretholde positiv likviditetsoverdækning i minimum Z måneder i et stressscenarie.

Da grænserne skal afspejle instituttets risikoområder, vil de likviditetsmæssigt komplekse institutter forventes at have flere og eventuelt mere komplekse grænser for likviditetsrisici end de simple institutter med begrænsede likviditetsrisici.

e) Likviditetsstresstest

Bestyrelsen skal udstikke retningslinjer for, hvilke stresstests instituttet skal udføre og/eller hvilke metoder, instituttet skal anvende til at vurdere effekten af eventuel stress. Bestyrelsen bør være bekendt med, hvordan instituttet stresser sin likviditetsposition, herunder de væsentlige antagelser i stresstesten. Se også afsnit G om likviditetsstresstests.

f) Beredskabsplan for fremskaffelse af funding

Bestyrelsen skal vedtage en beredskabsplan for fremskaffelse af funding. Se også afsnit I om krav til instituttets beredskabsplan.

g) Likviditetsomkostninger

Likviditetsomkostninger er de omkostninger, instituttet har ved at finansiere sig løbende. Det kan f.eks. være udgifter til at tilvejebringe funding til instituttet. Alle institutters likviditetspolitik bør indeholde principper for, hvordan instituttet identificerer og karakteriserer likviditetsomkostninger.

For større og mere komplekse institutter bør likviditetspolitikken indeholde principper for, hvordan likviditetsomkostningerne nedbrydes og fordeles mellem instituttets forretningsenheder/områder. Instituttets likviditetsomkostninger bør allokere mellem alle relevante forretningsenheder og bør reflektere enhedernes likviditetspositioner og niveauet af likviditetsrisici, som enhederne/områderne genererer.

Afhængig af instituttets størrelse og kompleksitet bør instituttet have implementeret et system til intern allokering af likviditetsomkostninger (funds transfer pricing system), som en del af instituttets likviditetsrisikostyrings set-up. Metoden til allokering af likviditetsomkostninger bør revurderes og opdateres jævnligt.

h) Begrænsninger på overførsel af aktiver indenfor virksomheden

Likviditetspolitikken skal indeholde principper for eventuelle juridiske eller andre begrænsninger på overførsel af aktiver indenfor virksomheden, herunder om de forskellige aktivtyper anerkendes indenfor likviditetsreglerne i de lande, som virksomheden opererer i.

Dette kan f.eks. være i form af nationale lovkrav til tilstedeværelsen af en given likviditetsreserve i en filial eller et datterselskab, som sætter grænser for muligheden for at overføre de givne aktiver indenfor virksomheden.

i) Procedurer for opfølgning på likviditetspolitikken

Bestyrelsen skal løbende vurdere, om likviditetspolitikken er betryggende i forhold til instituttets forretningsmæssige aktiviteter, organisation og ressourcer og de markedsforhold, som instituttets aktiviteter drives under.

Eksempelvis skal bestyrelsen løbende tage stilling til de likviditetsrisikorammer, der fastsættes i likviditetspolitikken, og hvorvidt de fortsat er passende i forhold til instituttets generelle profil. Væsentlige ændringer i instituttets forretningsprofil såsom opkøb/fusion eller ændringer i indtjening og solvens bør give anledning til en revision af likviditetspolitikken.

j) Rapportering til bestyrelsen

Det er vigtigt, at bestyrelsen modtager fyldestgørende og præcis likviditetsrapportering for at sikre, at bestyrelsen har det fulde billede af instituttets likviditetsrisici og dermed har et retvisende grundlag for at træffe passende beslutninger herom. Derfor skal bestyrelsen igennem likviditetspolitikken tage stilling til, hvad den skal modtage af likviditetsrapportering. Der bør som udgangspunkt rapporteres til bestyrelsen om instituttets likviditetssituation til hvert bestyrelsesmøde⁷. Denne rapportering skal være fyldestgørende i forhold til instituttets faktiske og forventede fremtidige likviditetsrisici, og den bør indeholde en opgørelse af instituttets aktuelle likviditetssituation sammenlignet med de af bestyrelsen fastsatte grænser for likviditetsrisici. Hermed får bestyrelsen mulighed for at identificere eventuelle brud på grænserne eller potentielle tegn på stress. Såfremt en eller flere af bestyrelsens fastsatte grænser for likviditetsrisici overskrides, bør der straks rapporteres herom til instituttets bestyrelse.

Det er væsentligt, at bestyrelsen løbende drøfter rapporteringerne på likviditetsområdet. Drøftelserne skal dokumenteres.

k) Politik for aktivbehæftelse

Med virkning fra 31. marts 2014 er der i bekendtgørelse om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. indført krav om, at institutter skal have et risikostyrings set-up til håndtering af aktivbehæftelse og de deraf følgende risici. Behæftelse af aktiver omfatter eksempelvis centralbankfinansiering, repo aktiviteter, covered bonds-udstedelser og derivat- og clearingaktiviteter. Der kan altså være flere forskellige kilder til aktivbehæftelse.

Bestyrelsen skal igennem likviditetspolitikken tage stilling til instituttets tilgang til aktivbehæftelse, såfremt det er relevant for instituttet. Instituttets politik for aktivbehæftelse skal tage højde for instituttets forretningsmodel, forhold omkring fundingmarkederne og generelle makroøkonomiske forhold. Den skal indeholde principper for instituttets a) tilgang til aktivbehæftelse generelt og b) procedurer for identifikation, overvågning og styring af aktivbehæftelse. Kravet om, at institutterne skal have en politik for aktivbehæftelse, såfremt det er relevant for instituttet, er bl.a. indført som følge af anbefalinger fra det europæiske systemiske risikoråd (ESRB).

Systemisk relevans

Endelig skal likviditetspolitikken, jf. bilag 4, punkt 5 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., tage højde for, om instituttet er systemisk relevant i et eller flere lande, hvor det har aktiviteter. Der er som udgangspunkt overensstemmelse mellem formuleringen systemisk relevant i bilag 4 og definitionen af systemisk vigtige finansielle institutter i lov om finansiell virksomhed. I mange andre lande er de systemisk vigtige institutter endnu ikke udpegede, så de danske institutter må indtil videre selv vurdere deres systemiske relevans i disse lande.

Andre forhold der kan indgå i likviditetspolitikken

Finanstilsynet forventer, at en eventuel (delvis) outsourcing af instituttets opgørelse og/eller styring af dets likviditetsrisici fremgår af likviditetspolitikken, og at instituttet i givet fald løbende følger op på, om likviditetsrisiciene opgjort og/eller styret af en ekstern part afspejler den faktiske udvikling i instituttet.

F. Governance

Bestyrelsens opgaver og ansvar, herunder retningslinjer til direktionen på likviditetsområdet

Bestyrelsen er ansvarlig for vedtagelse af instituttets likviditetspolitik. Kravene til likviditetspolitikken er behandlet særskilt i afsnit E.

Derudover skal bestyrelsen udstikke retningslinjer til direktionen på likviditetsområdet. Retningslinjerne skal, jf. bilag 4, punkt 7 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl., bl.a. omhandle opgørelse af likviditet i henhold til regulatoriske krav, sammensætningen af likviditetsreserven, grænser for virksomhedens samlede risici, grænser for løbetid på funding, grænser for anvendelse af og koncentration af fundingkilder mv. Retningslinjerne bør opdateres løbende med en fast frekvens og ved ændringer i instituttets forhold såsom iværksættelse af en ny strategi.

Bestyrelsen skal også sikre sig, at direktionen implementerer likviditetspolitikken. Det kan f.eks. ske via fastsættelse af tilstrækkelige processer, forretningsgange og organisationsstruktur, og løbende opfølgning på videredelegering af ansvar på likviditetsområdet eksempelvis i form af instrukser til disponerende medarbejdere på likviditetsområdet.

Direktionens opgaver og ansvar på likviditetsområdet

Direktionen skal agere under de retningslinjer, som bestyrelsen har udstukket. Det vil sige, at direktionen skal sørge for, at retningslinjerne efterleves, og at dette dokumenteres i den løbende rapportering til bestyrelsen. Direktionen skal desuden ved introduktion af nye eller væsentligt ændrede produkter med likviditetsrisici sørge for, at der sker en opdatering af forretningsgange, risikostyring, rapportering og interne kontroller i fornødent omfang.

Direktionen skal sikre sig, at rapporteringen til bestyrelsen er fyldestgørende, således at det væsentlige fremhæves, og at bestyrelsen får et sandfærdigt billede af instituttets likviditetsmæssige situation.

Såfremt direktionen videredelegerer sit ansvar på likviditetsområdet, f.eks. i form af instrukser til disponerende medarbejdere, skal direktionen løbende følge op på, om de givne instrukser efterleves og sørge for løbende rapportering herom til bestyrelsen. Direktionen bør navnlig fokusere på årsagen til overskridelser af instrukser og beføjelser med henblik på at afklare, om der er tale om en enkeltstående fejl eller en gentagen hændelse. Ved gentagne hændelser eller meget alvorlige enkeltstående hændelser forventes direktionen at iværksætte konkrete initiativer (eksempelvis ændringer af instruks/beføjelser til disponerende medarbejdere, efteruddannelse af personalet, ændringer af it-systemer mv.) og følge op på, om de iværksatte initiativer virker efter hensigten. Overskridelser af instrukser/beføjelser bør indgå i den løbende rapportering til bestyrelsen, også selvom der ikke har været nogen overskridelser i den forgangne periode.

Risikoansvarlig og risikostyringsfunktion på likviditetsområdet

Alle institutter skal have risikostyring af likviditetsområdet og have udpeget en risikoansvarlig, som kan dække flere risikoområder end likviditetsrisici, jf. § 16 i bekendtgørelsen nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Risikostyringsfunktionen (eller anden relevant enhed i instituttet) skal bl.a. sørge for løbende overvågning og kontrol af virksomhedens likviditet inkl. intradaglikviditet, afprøvning af beredskabsplanen minimum årligt, afprøvning af fastlagte grænser, validering af likviditetsstrømme, overvågning af aktivbehæftelse både for behæftede og ubehæftede aktiver, der kan behæftes mv., jf. kravene i bilag 4 i bekendtgørelsen nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.

Risikostyringen skal afspejle instituttets specifikke forhold

Såfremt et institut anvender forholdsvis standardiserede politikker, instrukser og forretningsgange, er det vigtigt, at et institut sikrer sig, at disse afspejler instituttets forhold i tilstrækkeligt omfang. Det er også vigtigt, at eventuelt fastsatte grænser er hensigtsmæssige set i forhold til instituttets forhold, markedsforholdene og de regulatoriske krav i eksempelvis i tilsynsdiamanterne for penge- og realkreditinstitutter.

Likviditetsposition på daglig basis og intradaglikviditetsrisiko

Instituttet skal i sin risikostyring på likviditetsområdet tage højde for intradaglikviditetsrisiko, dvs. både det aktuelle behov for intradaglikviditet og instituttets mulighed for at tilvejebringe yderligere intradaglikviditet, eksempelvis via sikkerhedsstillelse hos modparter eller centralbanker. Instituttet skal også kunne håndtere effekterne af stress, f.eks. at modparter eller kunder ikke gennemfører betalinger rettidigt, at værdien af de likvide aktiver mindskes, at instituttets muligheder for at stille aktiverne til sikkerhed for intradagslikviditet mindskes, og at der kan ske væsentlige fejl i den daglige likviditetsstyring, såsom it fejl, menneskelige fejl mv.

Instituttets risikostyring skal også tage højde for, om instituttet aktuelt har behov for at få likviditet fra eksterne kilder på daglig basis, som kreditinstitutter, centralbanker, markedet mv., og tilrettelægge en hensigtsmæssig risikostyring heraf.

Det fremgår af bilag 4, punkt 14 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. at den risikoansvarlige skal sikre, at der i virksomheden sker en forsvarlig styring af likviditetsrisiciene og at dette bl.a. omfatter at virksomhedens likviditet, herunder intradagslikviditeten, løbende opgøres og overvåges.

Finanstilsynet vil som udgangspunkt forvente, at alle realkreditinstitutter og pengeinstitutter i gruppe 1-3 og 6 som minimum opgør likviditetspositionen og LCR på daglig basis, jf. dog nedenfor. Institutter med betydelige intradagslikviditetsrisici bør også opgøre disse risici i relevant omfang.

Et gruppe 3 institut med lav likviditetsoverdækning og/eller svingende likviditetsoverdækning, uanset om dette opgøres ud fra LCR eller § 152-overdækningen, skal opgøre LCR og § 152-overdækningen på daglig basis. For gruppe 3 institutter, der har en stor likviditetsoverdækning i henhold til såvel § 152 som LCR-kravet, og hvor overdækningen ligger stabilt over tid, vil det i udgangspunktet være tilstrækkeligt med en opgørelse af likviditetspositionen på daglig basis.

Gruppe 4 institutter forventes også at opgøre likviditetspositionen på daglig basis med mindre instituttet kan dokumentere, at det har et betydeligt indlånsoverskud og en betydelig solvensoverdækning og en meget enkel forretningsmodel. Gruppe 4 institutter, der lever op til de nævnte karakteristika, forventes i stedet dokumentere, at de er i stand til at opgøre likviditetspositionen på daglig basis.

Rapportering

Risikostyringsfunktionen (eller anden relevant enhed i instituttet) skal sørge for løbende rapportering på likviditetsområdet. Rapporteringen til bestyrelsen skal være fyldestgørende og præcis, så det væsentlige fremhæves, og bestyrelsen får et sandfærdigt billede af situationen.

Rapporteringen på likviditetsområdet skal både omhandle den faktiske udvikling i likviditeten og den forventede fremtidige udvikling i likviditeten. Det er vigtigt, at risikostyringen er fremadskuende, så f.eks. planer om ændret strategi, nye kundegrupper og instituttets fremadrettede forventninger tages med i betragtning. Dette kan f.eks. være i form af stresstests, alt-andet-lige beregninger og/eller kvalitative vurderinger.

Det er også væsentligt, at ledelsesrapporteringen løbende opdateres, så nye parametre inddrages i rapporteringen, såfremt det er relevant for instituttet. Tilsvarende kan andre parametre udgå, hvis de ikke længe-re er relevante. Ændringer i rapporteringen bør diskuteres i det relevante forum i instituttet. Det væsentlige er, at instituttet jævnligt drøfter kvaliteten af og indholdet i rapporteringen, og at beslutninger om ændringer dokumenteres.

Praktiske forhold om governance på likviditetsområdet

For likviditetsmæssigt komplekse institutter vil Finanstilsynet stille større krav end til likviditetsmæssigt simple institutter. Et likviditetsmæssigt komplekst institut bør bl.a. have klar funktionsadskillelse, en særskilt treasury funktion med ansvar for daglige likviditetsdisponeringer, en særskilt risikostyringsfunktion med ansvar for rapportering og analyse af risici på likviditetsområdet og en særskilt enhed med ansvar for uafhængig intern kontrol på likviditetsområdet.

Et likviditetsmæssigt simpelt institut kan ikke altid opretholde klar funktionsadskillelse, en særskilt treasury funktion og uafhængig kontrol. Såfremt instituttet har et begrænset antal likviditetsdisponeringer på daglig basis og har fyldestgørende instrukser og forretningsgange på likviditetsområdet, kan en mindre omfattende organisering og kontrol af likviditetsområdet være i orden. Om dette er tilfældet vil i hvert enkelt tilfælde bero på en konkret vurdering fra Finanstilsynets side.

Den risikoansvarliges rolle i likviditetsrisikostyringen afhænger bl.a. af instituttets likviditetsmæssige kompleksitet og ressourcer til risikostyring. I et mindre og likviditetsmæssigt simpelt institut vil man som udgangspunkt forvente, at den risikoansvarlige har likviditetsrisikostyringen som en del af sin samlede opgaveportefølje. I store og likviditetsmæssigt komplekse institutter vil man forvente, at den risikoansvarlige har uddelegeret hele (eller dele af) ansvaret for likviditetsrisikostyringen til konkrete medarbejdere eller enheder i organisationen med specialiseret viden om risikostyring af likviditetsområdet på en sådan måde, at den risikoansvarlige løbende modtager rapporteringer så den risikoansvarlige til enhver tid har overblik over instituttets samlede risikostyring, herunder på likviditetsområdet.

Institutternes offentliggørelse af den faktiske likviditetsrisiko og risikostyring på likviditetsområdet

Virksomhederne forventes som minimum at kommentere på de væsentligste risici, herunder likviditeten, i årsrapporten. Større institutter kan vælge at offentliggøre selvstændige beskrivelser af deres likviditetsrisici og offentliggøre oplysninger om risikostyringen på likviditetsområdet. Uanset hvilken form, virksomheden offentliggør oplysningerne i, skal oplysningerne om likviditetsrisiciene og styringen heraf være fyldestgørende, retvisende og så vidt muligt fremadskuende.

Som følge af EBA guidelines om offentliggørelse af behæftelse af aktiver, er der indført et offentliggørelseskrav om aktivbehæftelse pr. 31. december 2014. Institutterne skal være opmærksomme på, at der fremadrettet forventes at træde nye krav i kraft om offentliggørelse af LCR-kravet. Senere kan der komme et krav om offentliggørelse af et eventuelt kommende NSFR-krav. Offentliggørelse af LCR- og NSFR-krav tager udgangspunkt i standarder udarbejdet af Basel Komiteen, jf. link: <http://www.bis.org/publ/bcbs272.pdf> og <http://www.bis.org/bcbs/publ/d324.htm>.

G. Likviditetsstresstest

I bilag 4 i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. stilles der krav om, at institutterne som en del af deres likviditetsrisikostyring skal have metoder til vurdering af potentielle likviditetsmæssige virkninger af institutspecifikke og markedsomfattende stress, for eksempel i form af likviditetsstresstests. Metoderne bør tage højde for virkningerne af institutspecifikke stress, markedsomfattende stress og kombinerede alternative scenarier. De antagelser, der ligger til grund for vurderingen, skal tages op til revision mindst én gang om året.

Likviditetsstresstest er en vigtig del af et instituts likviditetsrisikostyring, da likviditetsbufferens tilstrækkelighed testes, og instituttet derved kan vurdere dets evne til at modstå perioder med likviditetsstress. Resultaterne af et instituts likviditetsstresstest bør endvidere danne grundlag for instituttets likviditetsrisikostrategi, likviditetspolitik og udarbejdelsen af beredskabsplanen. Dette kan både være i form af fastsættelse af specifikke limits i instituttet og stress af disse limits, men også i form af følsomhedsanalyser til vurdering af, hvor instituttet er særligt sårbart, og hvilke fundingkilder, instituttet er særligt afhængig af.

Metoder til likviditetsstresstests

Der er i vid udstrækning metodefrihed ved udarbejdelse af likviditetsstresstesten. Metodefriheden rækker dog ikke videre end, at metode og antagelser ved stresstesten skal være relevante for det pågældende institut, og at beregningerne skal være retvisende for instituttets faktiske likviditetsrisiko. I praksis betyder det, at institutterne forventes at analysere og – hvis nødvendigt – opdatere deres metode og stressantagelser jævnligt, og især hvis der er betydelige ændringer i markedsforholdene eller i forhold omkring instituttet.

Langt de fleste institutters stresstests er baseret på de nugældende danske likviditetskrav i medfør af bl.a. § 152 i lov om finansiel virksomhed. Efter LCR-kravets ikrafttrædelse den 1. oktober 2015 forventes institutterne fortsat at udføre likviditetsstresstest. Når LCR-kravet er fuldt indfaset, er det Finanstilsynets forventning, at institutterne udfører likviditetsstresstests med udgangspunkt i LCR-kravet. Finanstilsynet forventer, at institutterne bibeholder de nuværende stresstests baseret på § 152-kravet indtil videre og samtidigt udfører stresstests baseret på LCR-kravet, som led i institutternes tilpasning af risikostyringen til LCR-kravet.

Likviditetsstresstesten skal kortlægge, hvorledes instituttets likviditetsposition påvirkes af en eventuel likviditetsstresssituation på kort sigt (indenfor 30 dage inkl. intradag), på mellemlangt sigt (1-3 måneder) og på langt sigt (3-12 måneder) i scenarier med ekstreme, men ikke usandsynlige hændelser. I praksis vil et institut skulle stresse likviditeten i scenarier, som instituttet formentlig aldrig har oplevet historisk.

Ved udarbejdelse af en likviditetsstresstest skal instituttet vurdere, hvilke typer af stress, der er relevante for dem. Det afhænger bl.a. af, hvilke finansieringskilder og likvide aktiver, instituttet er afhængig af. Endvidere er det nødvendigt, at likviditetsstresstesten stresser både aktivsiden og passivsiden af instituttets balance og – hvis relevant – ikke-balanceførte poster.

Institutternes likviditetsstresstestmetoder vil afhænge af, hvor likviditetsmæssigt komplekse institutterne er.

For de likviditetsmæssigt komplekse institutter forventes et avanceret og detaljeret likviditetsstresstest set-up⁸. Disse skal som minimum udføre stresstest, der tager udgangspunkt i institutspecifikke, markedsomfattende og kombinerede stresstest. Stresstestene skal tage udgangspunkt i stress af forskellige sværhedsgrader over forskellige tidshorisonter og skal som minimum udføres med månedlig frekvens. Det forventes, at instituttet er i stand til at opføre stresstesten dagligt, hvis nødvendigt. De stresstest, der vedrører bortfald af kortsigtet likviditet, skal opgøres på daglig basis. Som udgangspunkt forventes de likviditetsmæssigt komplekse institutter at anvende likviditetsstresstests, der er mere avancerede end Lokale Pengeinstitutters (LOPI) likviditetsstressmodel.

Likviditetsmæssigt simple institutter og institutter med en øget likviditetsmæssig kompleksitet forventes at udføre likviditetsstresstests regelmæssigt og minimum med månedlig frekvens. Stresstestene kan have et simplere set-up, end hvad der forventes af de likviditetsmæssigt komplekse institutter. Eksempelvis vil det være tilstrækkeligt for disse institutter at anvende LOPI's model for likviditetsstresstest.

Finanstilsynet vil som udgangspunkt forvente, at alle realkreditinstitutter og pengeinstitutter i gruppe 1-3 og 6 udfører likviditetsstresstest regelmæssigt.

Gruppe 4 institutter skal også udføre likviditetsstresstest regelmæssigt med mindre instituttet kan dokumentere, at det har et betydeligt indlånsoverskud og en betydelig solvensoverdækning og en meget enkel forretningsmodel. Gruppe 4 institutter, der lever op til de nævnte karakteristika, skal i stedet fastsætte en række stressindikatorer. Såfremt stressindikatorerne indtræffer, skal et sådant institut udarbejde likviditetsstresstests. Stressindikatorerne skal reflektere alle likviditetsrisici for et sådant institut og stressindikatorerne skal fastsættes sådan, at der er en væsentlig buffer fra stressindikatoren til det punkt, hvor et sådant institut kommer i egentlige likviditetsproblemer.

H. Fundingplan

Bilag 4, punkt 5, litra b, og punkt 7, litra e og f, i bekendtgørelse nr. 1289 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. stiller krav om, at likviditetspolitikken skal indeholde principper for virksomhedens finansieringsstruktur og at der i retningslinjerne til direktionen på likviditetsområdet skal være grænser for anvendelsen og koncentrationen af de forskellige fundingtyper i relevant omfang og grænser for løbetid på funding i relevant omfang. Disse krav omtales i det følgende som et krav om, at et institut skal udarbejde en funding plan. En fundingplan er en oversigt over instituttets tilgængelige finansiering, instituttets forventede behov for fremtidig finansiering inklusive restløbetiden på den eksisterende funding, og instituttets plan for, hvorledes det forventede finansieringsbehov vil blive dækket.

Alle institutter skal udarbejde en fundingplan, men kun et udsnit af de danske institutter indberetter detaljerede data om funding planer, som led i en årlig COREP-indberetning. Fundingplanen bør være særlig detaljeret for institutter med en stor andel af ustabile indlån – såsom indlån tiltrukket ved indlånskampagner – og for institutter med markedsfinansiering. Finanstilsynets erfaring viser, at stabiliteten af indlånet og instituttets adgang til markedsfinansiering har stor betydning for fundingplanens udformning, og derfor handler de næste afsnit om disse emner. Afsnittet om fundingplaner rundes af med nogle mere generelle betragtninger om funding planers udformning.

Stabilitet af indlån og fundingbehov

Indlån, der kan være tiltrukket som følge af indlånskampagner, har typisk en mere flygtig karakter end indlån fra kunder, der f.eks. også har pensionsopsparing eller lån til bil og hus i instituttet. Indlån dækket af indskydergarantiordningen såsom aftaleindlån på mindre end ca. 750.000 kr. kan godt være indlån af mere flygtig karakter end øvrige indlån. Derfor er det væsentligt, at alle institutter forholder sig til stabiliteten af og sammensætningen af deres indlån.

I den forbindelse kan følgende elementer være nyttige at overveje:

- a) Hvilke ind- og udlån kunderne har i instituttet.
- b) Om kunderne er fra lokalområdet eller uden for instituttets normale geografiske område.
- c) Indlånets fordeling på anfordring, aftaleindlån og andre typer af konti.
- d) Data over eller en vurdering af, hvor stor en del af anfordringsindlånet, der trækkes ud af et institut eller får ændrede betingelser eksempelvis opgjort på en gennemsnitlig hverdag og ved udgangen af måneden eller kvartalet.
- e) Hvornår eventuelt aftaleindlån udløber eller hvornår betingelser for indlånsaftalen ændres, eksempelvis opgjort på månedlig basis. Institutterne bør have særlig fokus på aftaleindlån, der udløber indenfor 12 måneder.

Institutterne har en forskelligartet tilgang til, hvordan og hvornår aftaleindlån tiltrækkes. Nogle institutter tiltrækker en meget stor mængde aftaleindlån over en kort tidsperiode, mens andre institutter tiltrækker aftaleindlån i mindre mængder over en længere tidsperiode. Det er Finanstilsynets erfaring, at store mængder aftaleindlån tiltrukket på nogenlunde samme tidspunkt, stiller særlige krav til en tæt risikostyring på likviditetsområdet, idet disse aftaleindlån løber af eller får ændrede vilkår, som eksempelvis en ændret rente eller bindingsperiode på nogenlunde samme fremtidige tidspunkt.

Et institut bør endvidere forholde sig til, hvor stor en del af indlånet, instituttet kan tåle at tabe, før instituttet har behov for at skaffe markedsfinansiering. Institutterne bør især forholde sig til, hvordan likviditetssituationen vil se ud, hvis det ustabile indlån tabes helt eller delvist, og have planer for, hvordan instituttet vil håndtere et sådant scenarie, eksempelvis ved at forny tidsindskud løbende inden udløb, ved en indlånskampagne, optagelse af markedsfinansiering mv.

Generelle betragtninger om fundingplanens udformning

For alle institutter gælder, at det er væsentligt, at institutterne tager stilling til, hvordan ny funding tilvejebringes, og at instituttet har aftaler om ny funding på plads i god tid inden den eksisterende funding udløber. Fundingplanen har typisk en 3-årig tidshorisont.

Forventede fremtidige ændringer i instituttets forhold såsom væsentlig udlånsvækst eller anden likviditetstræk, f.eks. i andre valutaer end danske kroner, og ændrede markedsforhold skal afspejles i overvejelser om behovet for finansiering og mulige finansieringskilder.

Elementerne i fundingplanen skal være konkrete og angive, hvor meget funding de hver især forventes at tilvejebringe. Eksempler på tilvejebringelse af funding kan være en målsætning om indlånsvækst i løbet af de kommende år, en planlagt EMTN-udstedelse (eventuelt til erstatning af en eksisterende, der udløber), yderligere brug af lines i andre pengeinstitutter og/eller anvendelse af et eller flere korte fundingprogrammer.

Fundingplanen kan tage udgangspunkt i den seneste opgørelse af likviditetsrisici, fundingkilder og stresstests på likviditetsområdet, men bør suppleres med kvalitative vurderinger.

Fundingplanen skal opdateres mindst én gang årligt. Institutet skal være i stand til at opdatere fundingplanen oftere, såfremt behovet opstår. Bemærk endvidere, at instituttet på daglig basis skal have overblik over sine fundingkilder og kunne opgøre disse.

For realkreditinstitutter, og for pengeinstitutter med ret til at udstede særligt dækkede obligationer, bør fundingplanen fokusere på behovet og muligheden for refinansiering under normale markedsforhold både aktuelt og fremadrettet.

I. Beredskabsplan

Et institut skal have en beredskabsplan, som kan sættes i værk, såfremt instituttet får likviditetsmæssige udfordringer i en kritisk situation.

Beredskabsplanen skal:

- Beskrive de mulige initiativer, som instituttet kan iværksætte for at tilvejebringe og/eller fastholde likviditet og funding.
- Beskrive hvornår initiativerne skal iværksættes.
- Beskrive hvem (personer/organisatoriske enheder), der har ansvar for at iværksætte tiltagene, herunder også hvornår og hvordan direktion og bestyrelse skal involveres.
- Efterprøves mindst én gang om året i videst muligt omfang og opdateres løbende.

De mulige initiativer i beredskabsplanen skal være konkrete og realiserbare i en kritisk situation. Initiativerne kan bl.a. omfatte tilvejebringelse af likviditet via andre kreditinstitutter, iværksættelse af særlige indlånsprogrammer, nedbringelse af udlån, generelt eller for segmenter i porteføljen, frasalg af aktiver, overvejelser om strategisk samarbejde med andre institutter, overvejelser om fusion/opkøb mv.

Initiativerne i beredskabsplanen skal være realistiske set i forhold til det stressscenarie, de vil skulle sættes i værk under. Dette kan eksempelvis ske ved at vurdere, hvilke tiltag i beredskabsplanen instituttet vil gøre brug af under forskellige typer af stress. For hvert element i beredskabsplanen skal instituttet angive, hvor hurtigt et initiativ kan iværksættes, hvornår det forventes at have den ønskede effekt på instituttets likviditet og funding, og hvor stor effekt hvert initiativ forventes at have på instituttets likviditet og funding.

Hvis nogle af beredskabsplanens tiltag er baseret på fremskaffelse af markedsfinansiering, bør instituttet dokumentere, at instituttet løbende har kontakt til finansielle modparter i markedet. Finanstilsynet anser løbende markedskontakt som en forudsætning for, at fremskaffelse af markedsfinansiering reelt er muligt i en kritisk situation.

Timing for iværksættelse af initiativer skal være specificeret, dvs. instituttet skal definere nogle hændelser, som udløser iværksættelse af initiativer. For et simpelt institut kan sådanne hændelser eksempelvis være ekstraordinære udtræk af indlån f.eks. fra særlige kundesegmenter og/eller stabile kunder, opsigelse af credit lines fra andre kreditinstitutter mv. For mere komplekse institutter kan det endvidere være hændelser såsom manglende succes med CP- eller EMTN-programmer, manglende afsætning af egen-udstedte obligationer og/eller særlige niveauer for risikostyringsparametre. Der er vigtigt, at hændelser og triggers fastlægges sådan, at instituttet faktisk har mulighed for at gøre noget. Dvs. hvis målet eksempelvis er at holde en likviditetsoverdækning på 110 pct., så er det for sent at iværksætte beredskabsplanen, når likviditetsoverdækningen kommer under 110 pct.

Der er ikke konkrete krav om antallet af initiativer eller antallet af hændelser/triggers i beredskabsplanen, da det relevante antal vil afhænge af instituttets forretningsmodel og risikostyring.

J. Aktivbehæftelse

Aktiver betegnes som behæftede, når de anvendes som sikkerhed for kreditorers fordringer. Denne sikkerhedsstillelse kan enten anvendes til at skaffe finansiering, eksempelvis via repo'er, dækkede obligationer eller asset-backed securities (ABS), eller til handel og risikostyring, eksempelvis derivater og værdipapirudlån.

Sikret finansiering er i stresssituationer et vigtigt redskab for kreditinstitutterne. Omvendt har et uforholdsmæssigt højt behæftelsesniveau også en række negative konsekvenser. Aktiver, der er behæftede, er ikke til rådighed for usikrede kreditorer, heriblandt indskydere, såfremt instituttet kommer under afvikling eller går konkurs. Idet potentielle investorer tager højde for dette, påvirker niveauet for aktivbehæftelse instituttets fremtidige adgang til de usikrede finansielle markeder. Hertil kommer, at et institut, der ved indgangen til en stressperiode, har et højt niveau af aktivbehæftelse, kan have sværere ved at skaffe finansiering, når stressperioden indtræffer. Dette skyldes, at instituttet har færre aktiver til rådighed, som det kan benytte til at skaffe sikret finansiering. Høje behæftelsesniveauer kan derfor skabe likviditetsmæssige udfordringer for de enkelte institutter.

I bilag 4 i bekendtgørelse nr. 1289 af 9. december 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. stilles der krav om, at institutterne i et omfang, der svarer til instituttets størrelse og forretningsomfang, skal have principper for tilgangen for aktivbehæftelse, herunder for styring af det enkelte instituts behæftelsesniveau og for opgørelse af omfanget af aktivbehæftelse i den løbende interne rapportering. I praksis betyder det, at alle institutter i deres likviditetspolitik skal have et punkt om aktivbehæftelse. Desuden skal institutterne have en strategi for håndtering af yderligere aktivbehæftelse som følge af stress, i det omfang dette er relevant, og relevante forretningsgange og instrukser.

Institutterne har fra ultimo 2014 indberettet oplysninger om aktivbehæftelse til Finanstilsynet i overensstemmelse med kravet i Kommissionens gennemførselsforordning (EU) 2015/79 om aktiv behæftelse (herefter benævnt forordningen om aktivbehæftelse). Institutterne kan tage udgangspunkt i disse data og forordningens definitioner i forbindelse med risikostyringen af aktivbehæftelse. I forordningen henviser begrebet aktivbehæftelse både til behæftede aktiver på institutternes balancer og til genbehæftelse af sikkerheder, som institutterne har modtaget. Forordningen definerer en ratio til opgørelse af det enkelte instituts niveau for aktivbehæftelse baseret på både aktiver, modtagne sikkerheder og ikke-afhændede egen-udstedte værdipapirer. Institutternes kilder til aktivbehæftelse opgøres også, idet der er en sammenhæng mellem typen af finansiell forpligtigelse og de til aktivbehæftelse knyttede risici.

Indberetningerne er omfattet af et proportionalitetsprincip, hvori balancemæssigt små institutter med begrænset aktivbehæftelse omfattes af et grundlæggende rapporteringskrav. For de største institutter og for institutter med et højt behæftelsesniveau giver indberetningerne et dybere indblik i behæftelsesstrukturen herunder i løbetidsstrukturen bag institutternes behæftede transaktioner og juridisk betinget behæftelse i tilfælde af en stresset situation. Institutterne bør være særligt opmærksomme på, at aktiver, der er benyttet som sikkerhedsstillelse i forbindelse med clearingsaftaler, som udgangspunkt betragtes som behæftede. Aktiver, der er stillet til sikkerhed i centralbanker betragtes ikke som behæftede, såfremt aktiverne kan trækkes tilbage. Derimod betragtes aktiver, der er behæftet i centralbanken og som ikke kan trækkes tilbage, som behæftede.

Vurderingen af institutternes likviditetspolitik, fundingplaner og forretningsgange vil afspejle en proportionalitetsvurdering. Alle institutter forventes dog som minimum at forholde sig til følgende emner, der alle relaterer sig til data, der er omfattet af det grundlæggende rapporteringskrav i forordningen om aktivbehæftelse:

- a) Instituttets niveau for aktivbehæftelse. Både behæftelse af aktiver på balancen og genbehæftelse af modtagende sikkerheder bør tages i betragtning, ligesom alle former for behæftelse skal indgå, inklusiv behæftelse med centralbanker som modpart.
- b) Instituttets kilder til aktivbehæftelse. Institutterne skal se på forskellige typer af forpligtigelser, såsom derivater, repo-forretninger, indskud med sikkerhed og udstedte dækkede obligationer. Hvis instituttet har centralbankbehæftelse, bør dette tillige fremgå.
- c) Instituttets mulighed for at fremskaffe funding via aktivbehæftelse, herunder specifikt muligheden for at opnå centralbank finansiering via aktivbehæftelse. Dvs. hvor meget ekstra likviditet og funding kan et institut fremskaffe ved at behæfte flere aktiver, og om dette vil være relevant i praksis i en stresssituation. Dette kan eksempelvis indgå i et instituts beredskabsplan.

Finanstilsynets vurdering af institutternes aktivbehæftelse tager udgangspunkt i institutternes forretningsmodeller og likviditetsmæssige kompleksitet. Realkreditinstitutter har som følge af deres forretningsmodeller meget høje niveauer for aktivbehæftelse. For så vidt angår pengeinstitutter, har likviditetsmæssigt simple pengeinstitutter oftest lave niveauer af for aktivbehæftelse, og aktivbehæftelsen vil primært være knyttet til centralbank likviditet. Likviditetsmæssigt komplekse institutter har derimod ofte væsentlige niveauer af aktivbehæftelse og benytter forskellige kilder til aktivbehæftelse såsom repo-forretninger med andre pengeinstitutter og derivatkontrakter. Risikostyringen af aktivbehæftelse skal være passende set i forhold til instituttets størrelse, forretningsmodel og niveau for aktivbehæftelse.

K. Forretningsgange

I forbindelse med udstedelsen af bekendtgørelse nr. 297 af 27. marts 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. blev der ændret i bestemmelserne om forretningsgange på likviditetsområdet i bilag 4 i bekendtgørelsen. Tidligere var der krav om en række specifikke forretningsgange, hvorimod instituttet nu i højere grad selv skal vurdere behovet for forretningsgange og sørge for at disse udarbejdes og løbende opdateres. Der skete ikke ændring herved i forbindelse med udstedelse bekendtgørelse nr. 1289 af 9. december 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. Dog er der i sidstnævnte bekendtgørelse i henhold til bilag 4, punkt 12 og 13, krav om to specifikke forretningsgange på likviditetsområdet:

- En virksomhed skal have forretningsgange for den løbende identifikation, måling, styring og overvågning af virksomhedens likviditetsstrømme.
- En virksomhed skal, i det omfang det vurderes relevant, have forretningsgange for opgørelse af modtagne og stillede sikkerheder.

Det er Finanstilsynets erfaring, at institutterne derudover kan have behov for forretningsgange for eksempelvis styring af intradag-likviditet, udarbejdelse af likviditetsstresstest, likviditetsreserven, beredskabsplanen for fremskaffelse af funding, fordeling af de interne likviditetsomkostninger mv..

Forretningsgange skal leve op til kravene i § 13 i bekendtgørelse nr. 1289 af 9. december 2014 om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl. I henhold til denne bestemmelse skal forretningsgangene være tilgængelige for relevante medarbejdere, indeholde fyldestgørende beskrivelse af aktiviteter, der skal udføres og klart angive, hvem der har ansvar for udførelse af de forskellige elementer.

Bilag 1: LCR-kravets udformning og særlige bemærkninger til LCR-indberetning

LCR-kravet er defineret i LCR-forordningen, som er udstedt i henhold til artikel 460 i CRR. Hensigten med dette afsnit er at beskrive LCR-målet sammen med en række emner af særlig betydning for LCR-kravet for et bredt udsnit af danske institutter.

LCR-kravet har til formål at styrke institutternes kortsigtede likviditetsrisikoprofil og skal sikre, at institutterne har en tilstrækkelig beholdning af højkvalitets likvide aktiver (likviditetsbuffer) til at imødekomme eventuelle likviditetsbehov i en 30-dages stressperiode. LCR-kravet er defineret således:

$$\text{LCR} = (\text{beholdning af likvide aktiver} / \text{netto betalingsudstrømninger}) \geq 100\%$$

Tælleren i LCR-kravet består af instituttets beholdning af likvide aktiver, likviditetsbufferen. I likviditetsbufferen kan de såkaldte level 1, 2A og 2B aktiver indgå.

I Danmark udgør realkreditobligationer, særligt dækkede realkreditobligationer og særligt dækkede obligationer (covered bonds) en forholdsvis stor del af de likvide aktiver i kreditinstitutterne. Disse danske covered bonds indgår typisk som enten level 1 covered bonds aktiver eller level 2A aktiver afhængig af disse obligationsseriers karakteristika, hvor især seriestørrelsen af udstedelsen og seriernes kreditrating (her efter ECAI) har betydning for kategoriseringen af et likvidt aktiv.

Level 1 non covered bonds aktiver, består af kontanter, centralbank indeståender, statsobligationer mv. Disse aktiver indgår i likviditetsbufferen uden haircut, dvs. de er så likvide, at de tæller fuldt med. Kravene til disse aktiver er beskrevet i artikel 10, stk. 1, punkt a-e og punkt g, i LCR-forordningen.

Level 1 covered bonds aktiver, er dækkede obligationer, der opfylder kravene i artikel 10, stk. 1, punkt f i LCR-forordningen. Dækkede obligationer klassificeres som level 1 covered bonds aktiver, hvis de opfylder en række karakteristika såsom god kredit rating i form af ECAI 1 (AAA til AA-), en seriestørrelse på minimum 500 mio. EUR, obligationerne må ikke være udstedt af instituttet selv, og obligationerne skal have en overdækning af sikkerhedsstillelse på 2 pct. Disse aktiver tillægges et haircut på 7 pct., dvs. de regnes næsten med i likviditetsbufferen til den fulde likviditetsværdi.

Level 2A aktiver er dækkede obligationer (covered bonds), der opfylder kravene i artikel 11, stk. 1, punkt c-d i LCR-forordningen. Dækkede obligationer klassificeres som level 2A aktiver, hvis obligationerne minimum har en kreditrating på ECAI 2 (A+ til A-), en seriestørrelse på minimum 250 mio. EUR, ikke er udstedt af instituttet selv og har en overdækning af sikkerhedsstillelse på 7 pct. I level 2A aktiver indgår også andre typer af aktiver end dækkede obligationer, f.eks. erhvervsobligationer, der opfylder kravene i artikel 11, stk. 1, punkt e i LCR-forordningen og andre likvide aktiver, der opfylder kravene i artikel 11, stk. 1, punkt a-b i LCR-forordningen. Alle level 2A aktiver påføres 15 pct. haircut.

I Level 2B aktiver kan en række forskellige likvide aktiver med lavere likviditetsværdi indgå, herunder:

- a) RMBS'er⁹, der opfylder artikel 12, stk. 1, litra a, og artikel 13 i LCR-forordningen,
- b) lavere ratede erhvervsobligationer, der lever op til kravene i artikel 12, stk. 1, litra b i LCR-forordningen,
- c) aktier der opfylder artikel 12, stk. 1, litra c i LCR-forordningen,
- d) en særlig type centralbank facilitet, som defineret i artikel 12, stk. 1, litra d, og artikel 14 i LCR-forordningen, og
- e) lavere ratede covered bonds, der opfylder artikel 12, stk. 1, litra e i LCR-forordningen.

For level 2B covered bonds stilles der krav om, at disse skal have en seriestørrelse på minimum 250 mio. EUR og en overdækning af sikkerhedsstillelse på 10 pct. ikke må være udstedt af instituttet selv og have en overdækning af sikkerhedsstillelse på 10 pct. Da level 2B aktiver er en meget bred kategori

af aktiver med forskellig likviditetsmæssig værdi, påføres disse haircut på mellem 25-55 pct. afhængig af typen af level 2B aktiver. Dette er specificeret i artikel 12, stk 2, artikel 13-14 og artikel 15, stk. 2, i LCR-forordningen.

Udover haircuts på level 1 covered bonds aktiver, 2A aktiver og 2B aktiver, der tager højde for, at disse aktiver er mindre likvide end level 1 non covered bonds aktiver, skal de likvide aktiver i LCR-kravet være diversificerede. I artikel 17 i LCR-forordningen er kravene til sammensætningen af likviditetsbufferen beskrevet. Likviditetsbufferen skal sammensættes således, at level 1 non covered bonds aktiver udgør minimum 30 pct. af den likvide buffer. Den samlede mængde af level 1 aktiver skal minimum udgøre 60 pct. af likviditetsbufferen. Level 2A og 2B aktiverne må maksimalt udgøre henholdsvis 40 pct. og 15 pct. af likviditetsbufferen.

Institutterne bør bemærke, at LCR-kravet i sig selv ikke lægger nogen begrænsninger på hvor mange likvide aktiver eller realkreditobligationer, et institut kan holde. LCR-kravet indebærer, at institutterne skal have diversificerede likvide aktiver, dvs. en portefølje af likvide aktiver bestående af flere forskellige likvide aktiver. Et institut kan altså ikke leve op til LCR-kravet ved at have en portefølje af likvide aktiver, der udelukkende består af realkreditobligationer (se eksempel 1 i tabel 2). Men et institut kan godt holde flere realkreditobligationer end det, der kan tælles med i LCR-kravet (eksempel 2). Endelig kan et institut vælge at sammensætte sine likvide aktiver, så det passer helt præcist til LCR-kravet (eksempel 3).

Tabel 2: Eksempler på LCR-krav ved forskellig sammensætning af likvide aktiver

	Eksempel 1	Eksempel 2	Eksempel 3
Enhed:	1 DKK	1 DKK	1 DKK
Opgørelse af likvide aktiver			
Level 1 non covered bonds aktiver	0	100.000.000	100.000.000
Level 1 covered bonds aktiver	$200.000.000 \cdot 0,93 = 186.000.000$	$300.000.000 \cdot 0,93 = 279.000.000$	$200.000.000 \cdot 0,93 = 186.000.000$
Total level 1 aktiver	186.000.000	379.000.000	286.000.000
Level 2A Covered bonds	$50.000.000 \cdot 0,85 = 42.500.000$	$100.000.000 \cdot 0,85 = 85.000.000$	$50.000.000 \cdot 0,85 = 42.500.000$
Andre level 2A aktiver	0	0	0
Level 2B aktiver	0	0	0
Total level 2 aktiver	42.500.000	85.000.000	42.500.000
Overskydende likvide aktiver	228.500.000	130.666.667	0
Likviditetsbuffer	0	333.333.333	328.500.000
Netto betalings-udstrømninger	250.000.000	250.000.000	250.000.000
LCR-krav	0/250.000.000	333.333.333	328.500.000
	= 0%	/250.000.000	/250.000.000
		= 133%	= 131%

Anm. Eksemplerne illustrerer henholdsvis en sammensætning af likvide aktiver, der ikke lever op til LCR-kravet (eksempel 1), en likviditetsbuffer med overskydende likviditet (eksempel 2), og en sammensætning, hvor alle likvide aktiver kan tælle med i likviditetsbufferen (eksempel 3). Netto betalingsudstrømningen, dvs. nævneren i LCR-kravet, er typisk det bindende krav i LCR-kravet, idet der i Danmark er rigeligt med likvide aktiver til at institutterne kan leve fuldt op til LCR-kravet. Størrelsen på nettobetalingssudstrømningerne på 250 mio. kr. er fastsat på et niveau, der nogenlunde svarer til gennemsnittet for gruppe 3 institutterne i LCR-indberetningerne for juni 2015. En typisk likviditetsbuffer for et institut består hovedsageligt af level 1 non covered bonds aktiver i form af kontanter, indestående i centralbanker og statsobligationer, og en portefølje af covered bonds i level 1 covered bonds aktiver og/eller 2A

aktiver. Derfor er det i eksemplerne antaget, at andre level 2A aktiver end covered bonds og level 2B aktiver er nul. I eksemplerne er der set bort fra repo- og reverse-repo-transaktioner, da disse transaktioner kun anvendes ganske lidt blandt mindre institutter. I eksemplerne indgår kun udvalgte poster i den fulde LCR-beregning, men ved anvendelse af Finanstilsynets LCR beregningsmodul kan man se en række øvrige beregninger ved opgørelsen af LCR-kravet. Alle data i eksemplerne er fiktive. I eksemplerne forudsættes det, at et institut ønsker at opfylde LCR-kravet fuldt ud, dvs. holde en LCR på mindst 100 %.

Institutterne skal være opmærksomme på, at der i LCR-forordningen stilles krav om, at de likvide aktiver skal være operationelt tilgængelige for et institut for at kunne tælle med i LCR-kravet. Et af kriterierne for operationel tilgængelighed er, om det likvide aktiv er behæftet eller ej. Hvis et institut har behæftet et likvidt aktiv i en repo-transaktion med f.eks. et realkreditinstitut, kan det likvide aktiv ikke tælles med i LCR-kravet, da det er behæftet. Institutterne skal dog være opmærksomme på, at aktiver behæftet mod centralbank likviditet tæller med i LCR-kravet. Det er Finanstilsynets erfaring, at de fleste mindre institutter kun laver ganske få repo og reverse repo handler, hvorfor især mindre institutter skal være særligt opmærksomme på virkningen på LCR-kravet, såfremt institutterne vælger at indgå repo eller reverse repo transaktioner på en given dag.

Nævneren i LCR-kravet, netto betalingsudstrømninger, er et estimat af 30 dages udgående pengestrømme, udsat for et hårdt stressscenarie, fratrullet et estimat af 30 dages indgående pengestrømme, ligeledes udsat for et hårdt stressscenarie. Udgående pengestrømme består af udbetalinger fra instituttet af kontraktlige forfald indenfor 30 dage. Udgående pengestrømme dækker over et afløb af indlån, usikret markedsfunding, forfald af repo'er, committede faciliteter, forfald af egne udstedelser, udgående pengestrømme fra derivater, o.lign. Indgående pengestrømme er kontraktlige indbetalinger til instituttet indenfor 30 dage. Dette dækker bl.a. over tilbagebetaling af udlån, forfald af reverse repo'er, indgående pengestrømme fra derivater, o.lign. Som en del af kravet, må den indgående betalingsstrøm der trækkes fra den udgående betalingsstrøm ikke overstige 75 pct. af de udgående pengestrømme. Dvs. hvis ind- og udgående pengestrømme begge er 100, så vil instituttet alligevel skulle holde en buffer på $100 - 100 * 0,75 \text{ pct.} = 25$.

Som en hjælp til institutterne ved indfasningen af LCR-kravet, har Finanstilsynet udviklet et beregningsmodul, der med udgangspunkt i LCR indberetningsskemaet beregner tallet for LCR. Beregningsmodulet kan findes via link:

<https://www.finanstilsynet.dk/da/Temaer/EU-indberetninger/COREP/Beregningsmodul%20for%20LCR.aspx>.

Finanstilsynet anvender selv samme modul til at overvåge institutternes indfasning af LCR-kravet.

En del institutter har givet udtryk for, at LCR-kravet er sværere at styre efter end § 152-likviditetskravet. De samme institutter har også givet udtryk for, at LCR-kravet bliver nemmere at styre, når man har gjort sig klart, hvad det er for transaktioner og/eller dage, der er i særlig grad giver anledning til bevægelser i LCR-kravet. Det meget vigtigt, at institutterne især analyserer bevægelser i ind- og udgående pengestrømme (nævneren i LCR-kravet).

En del af variationen i LCR-kravet skyldes, at LCR-kravet er et mere dynamisk og fremadskuende krav end det nuværende § 152-likviditetskrav. Et institut kan altså nemt komme ud for en situation, hvor instituttet opfylder LCR-kravet her og nu, men kan komme under 100 pct. kravet få dage senere, hvis instituttet ikke aktivt modvirker dette f.eks. ved passende tilpasninger af enten de likvide aktiver eller de ind- og udgående pengestrømme i instituttet.

Som en del af overgangsfasen fra at styre den daglige likviditet ud fra § 152-kravet til at styre efter LCR-kravet, skal pengeinstitutterne være opmærksomme på deres køb og salg af likvide aktiver. Hvis institutter eksempelvis sælger danske statsobligationer og køber C20 aktier, tæller disse aktiver ikke med i samme omfang i de likvide aktiver i LCR-kravet som i § 152-likviditetskravet. Det skyldes især, at C20 aktier kan tælles fuldt med (haircut på 0 pct.) i § 152-kravet, men pålægges et haircut på 50 pct. i LCR-kravet. Endvidere skal institutterne være opmærksomme på, at committede lines og indeståender i andre institutter kan tælles fuldt med i § 152-kravet, men derimod ikke tæller med i de likvide aktiver i LCR-kravet. Indeståender i andre kreditinstitutter giver i stedet anledning til indgående pengestrømme i LCR-kravet.

Udover en korrekt opgørelse af LCR-kravet og en fornuftig løbende styring af likviditeten i henhold til LCR-kravet, er det vigtigt at overveje, hvordan instituttets interne risikostyring skal tilpasses til LCR-kravet. Det omfatter bl.a. fastsættelse af risikogrænser baseret på LCR-kravet i likviditetspolitik, ændringer i forretningsgange, instrukser til medarbejdere, tilpasning af beredskabsplan og likviditetsstresstest mv. og ændringer i den interne rapportering.

Særlige bemærkninger om LCR-indberetninger

I forbindelse med COREP LCR-indberetningerne har Finanstilsynet især været i dialog med institutter om følgende:

- Likvide aktiver: Inddeling af likvide aktiver i aktivklasser (level 1, 2A, 2B), det anvendte haircut på det enkelte likvide aktiv, og hvilken række i indberetningsskemaet data skal rapporteres i. Finanstilsynets beregningsmodul til LCR viser haircuts i overensstemmelse med LCR-forordningen, så institutterne kan få hjælp til haircuts her.
- Udgående pengestrømme: Det er især placeringen af instituttets tilgodehavender på udlån og andre udgående pengestrømme, der giver anledning til tvivl.
- Indgående pengestrømme: Vær opmærksom på, at indeståender i andre kreditinstitutter giver et inflow.
- Hvordan kravene til sammensætningen af likviditetsbufferen skal forstås, dvs. hvor meget de enkelte aktivklasser (level 1, 2A og 2B) kan udgøre af den samlede likviditetsbuffer. I LCR-forordningen er der nogle regneregler herfor og disse indgår også i Finanstilsynets LCR beregningsmodul.

I tvivlstilfælde kan Finanstilsynets likviditetsteam i Kontor for International markedskontakt, Funding, Likviditet og SIFI-Analyse kontaktes.

Finanstilsynet, den 12. oktober 2015

JESPER BERG

/ Anders Raun

- ¹ De nuværende danske likviditetsindberetninger (LI-indberetningen) baseret på § 152-kravet forventes fastholdt, indtil § 152-kravet udfases.
- ³ Euro medium term note (EMTN) program er et låneprogram, hvorunder der kan udstedes EMTNs, baseret på ét fælles dokumentationsgrundlag.
- ⁴ Commercial Paper er et usikret, kortfristet gældsinstrument med løbetid under 270 dage (dog oftest i kortere tid), som typisk anvendes af de største institutter.
- ⁵ Det kan f.eks. være såkaldte Credit Support Annex (CSA) aftaler som definerer betingelserne for sikkerheder, der er stillet eller overført mellem swap modparter for at imødegå kreditrisikoen fra derivat positioner.
- ⁶ En repo-transaktion er et salg af et aktiv med en bindende aftale om, at sælger køber aktivet tilbage på et givet tidspunkt til en på forhånd aftalt pris. En repo-transaktion er derfor ækvivalent med et sikret lån, hvor låntager er sælger af repoen, og långiver er køber af repoen. Hvis instituttet i høj grad har repo'et aktiver ind i likviditetsbufferen, vil adgangen til repo markedet være en nødvendighed for, at instituttet kan opretholde dens likviditetsbuffer.
- ⁷ Hvis et institut holder flere end 12 bestyrelsesmøder over et år, og det vurderes rimeligt i forhold til instituttets situation generelt og instituttets likviditetsmæssige profil, kan det i enkelte tilfælde accepteres, at instituttets likviditetssituation undtagelsesvis ikke behandles på et bestyrelsesmøde. I tilfælde, hvor bestyrelsen mødes 4-8 gange årligt, vil man forvente, at likviditetssituationen behandles på hvert bestyrelsesmøde.
- ⁸ Realkreditinstitutter forventes også at udføre likviditetsstresstest. Da forretningsmodellerne i realkreditinstitutter er forskellige fra pengeinstitutters forretningsmodeller, kan den anvendte metode til likviditetsstresstests afvige fra metodikken i et traditionelt pengeinstitut. Det er Finanstilsynets forventning, at realkreditinstitutterne fastlægger en fremgangsmåde for likviditetsstresstests, der er relevant for det enkelte institut, herunder kan følsomhedsberegninger tages med i betragtning. Finanstilsynet forventer, at realkreditinstitutter som minimum forholder sig til stress som følge af en fejlet/delvist fejlet refinansieringsauktion og i forbindelse med stillelse af supplerende sikkerhed ved ejendomsprisfald. Andre forhold såsom restancer på betalinger af lån, afviklingsrisici i forbindelse med afvikling af betalinger/auktioner bør også indgå, såfremt realkreditinstituttet skønner det relevant.
- ⁹ Residential Mortgage-Backed Security (RMBS) er en undergruppe af Asset-Backed Securities (ABS), der er sikret ved pant i form af en pulje boliglån. Denne type aktiv må dog ikke forveksles med danske dækkede obligationer, det RMBS'er og danske realkreditobligationer, dækkede realkreditobligationer mv. har forskellige karakteristika og dermed forskellige likviditetsmæssige egenskaber.